

Naturvårdsverkets skrivelse förslag till författningsändringar till följd av revideringen av EU:s avfallstransportförordning

Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet
Remisstid den 14 november 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen *Naturvårdsverkets förslag till författningsändringar till följd av revideringen av EU:s avfallstransportförordning* besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Naturvårdsverket har analyserat och föreslagit regeländringar till följd av att Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1157 om transport av avfall (avfallstransportförordningen) har reviderats. Grunden i den nya avfallstransportförordningen är densamma som i den tidigare. Inom ett antal områden har dock förändringar gjorts. Klimat- och näringslivsdepartementet har skickat skrivelsen på remiss till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Naturvårdsverket lämnar förslag på förändrade bestämmelser i miljöbalken (1998:808) och avfallsförordningen (2020:614) med anledning av de nya EU-bestämmelserna. Det handlar bland annat om flera och förändrade ansökningsavgifter för anmälningspliktigt avfall och tydliggöranden i avfallsförordningen med avseende på digitaliseringskravet. Naturvårdsverket föreslår även att principerna om närhet- och självförsörjning som uttrycks i artikel 16 avfallsdirektivet, införs och tydliggörs i miljöbalken.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB.

Miljöförvaltningen har givet den korta svarstiden inkommit med ett kontorsyttrande som svar på remissen. Stockholms Stadshus AB har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret välkomnar fokus på att stävja illegal avfallshantering, tydligare regler för återbruk och ser positivt på närhetsprincipen för avfallshantering.

Miljöförvaltningen avstår från att yttra sig om import av farligt avfall för deponering då det saknas deponier inom staden, och kommenterar inte heller effekter på Stockholm Exergis verksamhet. De efterfrågar dock tydligare regler för export av begagnade föremål.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag välkomnar EU:s ökade fokus på att stävja illegala avfallstransporter. Arbetet ligger i linje med Stockholms stads mål om en resurseffektiv och cirkulär ekonomi i vårt Miljöprogram 2030 och vår Avfallsplan 2025-2030.

Jag noterar att stadens verksamheter inte berörs i någon större omfattning. Jag har därför inget att erinra mot förslaget.

Stockholm den 22 oktober 2025

Åsa Lindhagen

Bilaga

Naturvårdsverkets skrivelse förslag till författningsändringar till följd av revideringen av EU:s avfallstransportförordning, dnr KS 2025/1097-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Regeringen har i maj 2024 uppdragit åt Naturvårdsverket att analysera och föreslå nödvändiga åtgärder och regeländringar till följd av den reviderade avfallstransportförordningen från EU. Naturvårdsverket har i juni 2025 redovisat *Förslag till författningsändringar till följd av revideringen av EU:s avfallstransportförordning*. Den nya avfallstransportförordningen trädde i kraft år 2024. Förutom några få undantag ska den dock tillämpas från år 2026 och 2027.

Förändringarna rör i huvudsak gränsöverskridande transporter av avfall. Avfallstransportförordningen är direkt gällande i medlemsländerna. Det kan dock finnas skäl för och behov av viss nationell reglering som ett komplement, eller för anpassning utifrån annan nationell lagstiftning.

Grunden i den nya avfallstransportförordningen är densamma som den tidigare. Inom ett antal områden har dock förändringar gjorts.

Digitalisering för förenklad kommunikation och ökad transparens mellan myndigheter och aktörer

All information och dokumentation som förordningen ställer krav på i anslutning till gränsöverskridande avfallstransporter ska lämnas och utbytas digitalt. Kommissionen kommer att tillhandahålla ett elektroniskt system för informationsutbyte, som medlemsländernas egna myndighetssystem kan ansluta till.

Exportrestriktioner och förändrade förfaranden för avfall som transporteras ut ur EU

Informationspliktigt avfall blir förbjudet för export från EU från 2027, om inte mottagarlandet ansökt om och godkänts av kommissionen för att få bli importland. Mottagningsanläggningarna i berört land ska ha genomgått en revision utförd av en oberoende tredje part. För plastavfall införs särskilda regler.

Förändrade tidsgränser för hantering av anmälningar och nya krav för avfall inom EU

Transport av avfall för bortskaffande blir förbjudet även inom EU, om inte vissa förutsättningar uppfyllts. Förutsättningarna för att bli en förhandsgodkänd anläggning, med möjlighet att ta emot transporter under en treårsperiod istället för ett år på en och samma anmälan, ändras och skärps i vissa avseenden. Kraven skärps i vad en myndighet ska beakta för att kunna godkänna en sådan ansökan.

Ökat fokus på och insatser för att stävja illegala avfallstransporter

Ökade insatser för kontroll och samverkan på såväl nationell som EU-nivå främjas i och med den nya förordningen, bland annat genom att en efterlevnadsgrupp med fokus på samverkan om illegala avfallstransporter inrättas. EU-kommissionen ges också vissa befogenheter att övervaka flöden av avfall ut ur EU.

I Artikel 29 som rör klassificeringsfrågor har det införts fem villkor som ska vara uppfyllda för att en medlemsstat ska bedöma ett föremål eller ett ämne som en begagnad vara och inte som avfall.

Naturvårdsverket lämnar förslag på förändrade bestämmelser i miljöbalken (1998:808) och avfallsförordningen (2020:614) med anledning av de nya EU-bestämmelserna. Det handlar bland annat om flera och förändrade ansökningsavgifter för anmälningspliktigt avfall och tydliggöranden i avfallsförordningen med avseende på digitaliseringskravet.

Naturvårdsverket föreslår även att principerna om närhet- och självförsörjning som uttrycks i artikel 16 avfallsdirektivet, införs och tydliggörs i miljöbalken, genom att föreskriva att ett mål i den svenska avfallsplaneringen ska vara att säkerställa att det i Sverige finns möjligheter att ta hand om det egna blandade kommunala avfallet samt att bortskaffa annat avfall, samt att avfall levereras för bortskaffande till närliggande lämpliga anläggningar.

I regeringsuppdraget ingår även att utreda vilka överträdelser av den nya EU-förordningen som bör sanktioneras utan att lämna författningsförslag.

Naturvårdsverkets slutsats är att de överträdelser som idag är straffsanktionerade enligt 29 kapitlet miljöbalken fortsatt bör vara det, men att det kan finnas skäl att se över hur bestämmelser är formulerade. Naturvårdsverket anser även att det bör utredas vidare om vissa överträdelser som idag inte är straffsanktionerade borde vara det.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB.

Miljöförvaltningen har givet den korta svarstiden inkommit med ett kontorsyttrande som svar på remissen. Stockholms Stadshus AB har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Av Stockholm *Miljöprogram 2030* följer att staden ska driva på omställningen genom den egna verksamheten och efterfråga och använda resurseffektiva och cirkulära lösningar.

I stadens *Avfallsplan 2025-2030* finns mål om att avfall från boende och verksamma i staden ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt.

Stadens verksamheter berörs inte i någon stor omfattning av Naturvårdsverkets förslag. Den tillsyn gällande avfall som utövas av miljö- och hälsoskyddsnämnden i staden innefattar transporter på lokal nivå, transportörer i Stockholm samt

avfallsproducenter och avfallsanläggningar i staden. Transporter mellan länder ingår inte.

Några aktiva deponier finns inte heller i staden.

Stockholm Vatten och Avfall AB svarar för det kommunala renhållningsansvaret. Inte heller de påverkas i någon stor omfattning av förslaget. Den närhetsprincip som Naturvårdsverket föreslås kodifieras i miljöbalken skulle möjligen kunna innebära ökade kostnader för behandling, men bolaget väger redan idag klimatnyttan i kortare transporter mot kostnaderna. Förslaget att tydliggöra närhetsprincipen i miljöbalken förefaller enligt stadsledningskontoret rimligt. Kontoret förutsätter dock att denna alltjämt behöver prövas utifrån proportionalitetsprincipen i samma balk så att de samlade miljönytorna alltjämt vägs mot kostnaderna. Artikel 11 och 16 i avfallsdirektivet förefaller ge utrymme för sådana avvägningar.

Stadsledningskontoret välkomnar att den reviderade avfallstransportförordningen lägger ett ökat fokus på insatser för att stävja illegala avfallstransporter. I och med att staden har som mål att öka cirkulariteten är det också positivt att klassificeringen mellan avfall och återbruk har blivit tydligare. Det borde sannolikt underlätta för företagare eller privatpersoner som avser att exportera begagnade föremål.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 16 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillsynsansvar över transporter på lokal nivå, på transportörer i Stockholm och på avfallsproducenter och avfallsanläggningar i staden. Transporter mellan länder ingår inte i nämndens ansvarsområde och nämnden yttrar sig utifrån sitt tillsynsansvar.

Nämnden avstår från att yttra sig över frågor kring införsel av farligt avfall avsett för deponering då det inte finns aktiva deponier i Stockholms stad. Vissa avfallsfraktioner importeras av Stockholm Exergi för förbränning i Högdalenverket. Nämnden yttrar sig inte över hur förslagen till förändringar kan påverka Stockholm Exergis verksamhet.

Nämnden ser positivt på ett förtydligande av avdelning II, artikel 29 rörande klassificering. Nämnden anser att det behöver vara tydligt för en företagare eller privatperson som avser att exportera begagnade föremål, vad som krävs för att få exportera begagnade föremål som varor och inte som ett avfall.